

Carlos Manuel de Céspedes (1819-1874)
Líder independentista cubà

Manifest de la Junta Revolucionària de l'illa de Cuba, adreçat als seus compatriotes i a totes les nacions

Si volem entendre els motius dels cubans per lluitar per la seva independència, ens hem de remetre al Manifest de la Junta Revolucionària de l'illa de Cuba, redactat el 1868 per un Carlos Manuel de Céspedes que es convertiria en el primer president de la República de Cuba en Armes. Una denúncia clara del colonialisme i l'esclavisme amb què l'Estat espanyol sotmetia Cuba des de feia segles i que servia per justificar la proclamació de la independència de Cuba al crit de «¡Viva Cuba libre!» —conegut com «Grito de Yara»— i l'inici de la primera guerra contra l'Estat espanyol, la dels Deu Anys. Malgrat la derrota, la lluita per la llibertat i la justícia de Carlos Manuel de Céspedes —mort en el conflicte— i la resta d'independentistes cubans continuà fins que el 1898 aconseguiren deslliurar-se del jou espanyol.

«En aixecar-nos armats contra l'opressió del tirànic govern espanyol, seguint el costum establert en tots els països civilitzats, manifestem al món les causes que ens han obligat a fer aquest pas, que, en la demanda de béns més grans, sempre produeix trastorns inevitables, i també els principis que, damunt les ruïnes del present, volem que siguin els fonaments per a la felicitat del futur.

Ningú no ignora que Espanya governa l'illa de Cuba amb un braç de ferro ensangonat. No sols no li garanteix seguretat en les seves propietats, arrogant-se la facultat d'imposar-li tributs i contribucions al seu albir, sinó que, com que la té privada

de tota llibertat política, civil i religiosa, els seus fills dissortats es veuen expulsats del seu sòl fins a climes remots, o executats sense cap procés per comissions militars establertes en plena pau, amb minva del poder civil. La té privada del dret de reunió, fora que no sigui sota la presidència d'un cap militar; no pot demanar remei als seus mals sense que se la tracti com a rebel. I no se li concedeix altre recurs que callar i obeir.

La plaga infinita d'empleats afamats que, d'Espanya, ens inunda, devora el producte dels nostres béns i del nostre treball. A l'empara de la despòtica autoritat que el govern espanyol posa a les seves mans, priva els nostres millors compatriotes dels llocs de treball públics que requereix un bon govern, de l'art de conèixer com es dirigeixen els destins d'una nació; perquè, auxiliada pel sistema restrictiu d'ensenyament que adopta, Espanya desitja que siguem tan ignorants que no coneguem els nostres drets sagrats, i que, en cas de conèixer-los, no en puguem reclamar el compliment en cap terreny.

Estimada i considerada —la nostra illa— per totes les nacions que l'envolten, que no n'hi ha cap que es digui enemiga seva, no necessita cap exèrcit ni cap marina permanent, ja que tot això exhaureix, amb les seves enormes despeses, fins les fonts de la riquesa pública i privada. I, això no obstant, Espanya ens imposa en el nostre territori una força armada que no té altra intenció que la de fer-nos ajupir el cap sota el jou ferri que ens degrada.

Els nostres productes tan valuosos, mirats amb tírria per les repúbliques dels pobles mercantils estrangers que provoca el sistema duaner d'Espa-

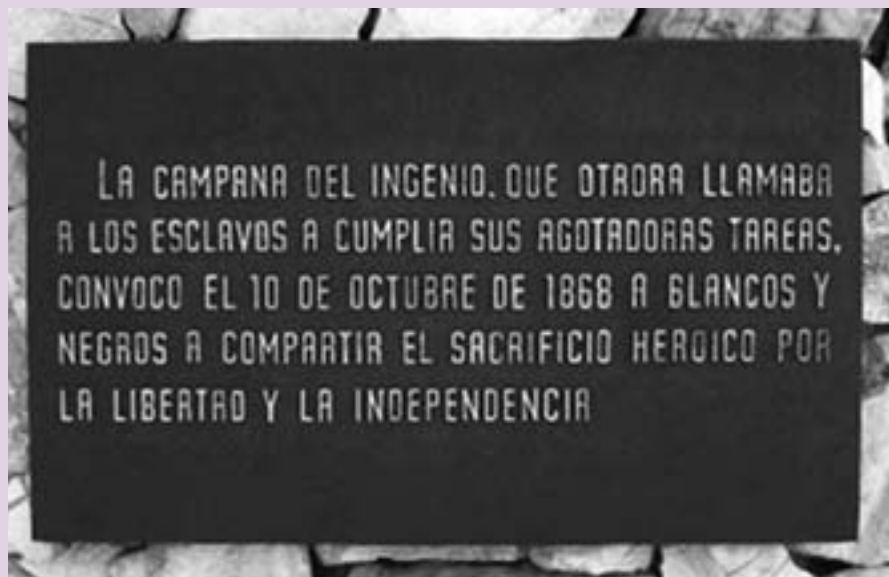
Traducció: Jordi Llavina

nya per coartar-los el comerç, si bé es venen a preus alts als ports d'altres nacions, aquí no serveixen ni tan sols perquè l'infeliç productor cobreixi despeses. De manera que, sense la feracitat de les nostres terres, moriríem en la misèria.

Tot comptat i debatut, l'illa de Cuba no pot prosperar, perquè la immigració blanca, l'única que ara mateix ens convé, es veu allunyada de les nostres platges per una infinitat de traves amb què se l'enredra i per la prevenció i la mala fe amb què se la mira.

Així doncs, els cubans no poden parlar, no poden escriure, tampoc no poden pensar ni rebre amb afalacs els hostes que els seus germans d'altres llocs els envien. Innombrables han estat les vegades que Espanya ha ofert de respectar-li els drets, però fins ara no s'ha vist el compliment de la seva paraula, fora que no s'entengui, per això, la befa d'ensenyar-li una punteta de la pastanaga de la representació, per dissimular l'impost únic en el nom i tan desmesurat que du a la ruïna les nostres propietats, a redós de totes les altres càrregues que ja l'acompanyen.

El fet de veure'ns exposats a perdre les nostres hisendes, les nostres vides i fins la nostra honra, m'obliga a exposar aquestes mateixes adorades raons per

reconquerir els nostres drets d'homes, ja que no ho podem fer amb la força de la paraula, en el debat, ni amb la força dels nostres braços, al camp de batalla.

Quan un poble arriba a l'extrem de degradació i de misèria en què ens trobem nosaltres, ningú no li pot retreure que recorri a les armes per sortir d'un estat tan ple d'oprobri. L'exemple de les nacions més grans avala aquest darrer recurs. L'illa de Cuba no pot estar privada dels drets de què gaudeixen altres pobles, i no pot consentir que es digui que no sap fer altra cosa que patir. Als altres pobles civilitzats els correspon

de fer valdre la seva influència per arrencar de les urpes d'un bàrbar opressor un poble innocent, il·lustrat, sensible i generós. A ells apel·lem, i al Déu de la nostra consciència, amb la mà al cor. No ens fa esgarriar la rancúnia, no ens afalaguen ambicions; només volem ser lliures i iguals, com el Creador va fer tots els homes.

Nosaltres consagrem aquests dos venerables principis: creiem que tots els homes som iguals, estimem la tolerància, l'ordre i la justícia en totes les matèries. Respectem les vides i propietats de tots els ciutadans pacífics, en-

cara que siguin els mateixos espanyols residents en aquest territori. Admirem el sufragi universal que assegura la sobirania del poble. Desitgem l'emancipació gradual i sota indemnització de l'esclavitud, el lliure intercanvi amb les nacions amigues que usin la reciprocitat, la representació nacional per decretar les lleis i els impostos, i, en general, exigim la religiosa observança dels drets imprescriptibles de l'home, tot constituint-nos en nació independent, perquè així escau a la grandesa dels nostres futurs destins, i perquè estem segurs que sota el ceptre d'Espanya mai no gaudirem del franc exercici dels nostres drets.

Atesa la nostra moderació, la nostra misèria i la raó que ens assisteix, quin pit noble hi pot haver que no bategui amb el desig que obtinguem el sacrosant objectiu que ens hem fixat? Quin poble civilitzat no reprovarà la conducta d'Espanya, quin poble no s'horrificarà davant la consideració que, per trepitjar aquests dos drets de Cuba, en cada moment ha de fer vessar la sang dels seus fills més valents? No, Cuba ja no pot pertànyer més a una potència que, com Caïm, mata els seus germans, i que, com Saturn, devora els seus fills. Cuba aspira a ser una nació gran i civilitzada, per allargar un braç amic i un cor fra-

ternal a la resta de pobles, i si la mateixa Espanya accepta deixar-la lliure i tranquil·la, l'estrenyerà contra el seu pit com una filla estimada d'una bona mare; però si persisteix en el seu sistema de dominació i extermini, segarà tots els nostres colls, i els colls dels que vinguin darrere nostre, abans d'aconseguir fer d'aquesta Cuba per sempre un vil ramat d'esclaus.

En conseqüència, hem acordat unànimement nomenar un cap únic que dirigeixi les operacions amb plenitud de facultats, i, sota la seva responsabilitat, autoritzar-lo especialment per nomenar un segon subaltern i tots els que necessiti en tot el ventall de l'administració mentre duri l'estat de guerra, que, tal com les gasten els governants espanyols, forçosament ha de seguir-se fins a la proclamació de la llibertat de Cuba. També hem nomenat una Comissió governativa de cinc membres per auxiliar el General en cap en la part política, civil i en la resta del ventall de què s'ocupa un país ben reglamentat. De la mateixa manera, decretem que, des d'aquest moment, queden abolits tots els drets, impostos, contribucions i altres exaccions que fins avui ha cobrat el govern d'Espanya, tant se val la forma i el pretext amb què s'hagin fet, i decretem que només es pagui —amb el nom d'ofrena

patriòtica per a les despeses que es creïn amb la guerra— el 5% de la renda coneguda en l'actualitat, calculada des d'aquest trimestre, amb la reserva que, si no n'hi hagués prou, es pugui augmentar successivament o que s'adopti alguna operació de crèdit, segons que ho considerin les juntes de ciutadans que cal celebrar a aquest efecte.

Declarem que tots els serveis pres-tats a la pàtria seran remunerats com cal; que en els negocis, en general, s'ob-servi la legislació vigent interpretada en sentit liberal, fins que es determini una altra cosa. I, finalment, que totes les disposicions adoptades siguin pu-rament transitòries fins que la nació, ja lliure dels seus enemics i més àmplia-ment representada, no es constitueixi en la manera que es jutgi més encerta-da».

El general en cap

Carlos Manuel de Céspedes

Manzanillo, 10 d'octubre de 1868. ◀

